

PAN

XI.

humities (parks & lowers

III.

1987

BEUYS

o b s a h

šéf	3
isolation unit	8
kojot	11
pumpa na med	18
slavnost síru	22
vymetání	25
z rozhovoru po propuštění z akademie	27
organizace pro přímou demokracii prostřednictvím všelidového hla- sování	32
stanovy Spolku pro podporu Sve- bodné mezinárodní vysoké školy tvorivosti a interdisciplinární- ho bádání	44
poznámka	51
seznam vyobrazení	53

56f (1964)

Na druhém soireé v galerii René Blocka se uskutečnila situace, environment, prostor, demonstrace nebo jak by se to mělo nazvat, Josefa Beuyse. Současně ji na vteřinu přesně jako ozvěnou (i to je plastickým principem) provedl v New Yorku Bob Morris. Titul: Zpěv Šéfa Fluxu. Začalo se ve čtyři hodiny odpoledne a skončilo se o půlnoci.

A co to bylo? Na zemi v jedné z místností galerie, 5 x 6 metrů, v silném světle role filcu, v ní zabalený Beuys, profesor düsseldorfské akademie a od r. 1963 samozvaný člen mezinárodní skupiny Fluxus, s níž Georg Maciunas prostřednictvím tzv. Fluxus-festivalů nejnovější hudby a nejnovějších nápadů přispěl k rozšíření tohoto mezinárodního hnutí. Délka filcové role 2,25 m, 46 cm šířka, na jejích koncích, jako Beuysovo prodloužení, dva mrtví zajíci. Jeden 24 cm široký, 64 cm dlouhý, druhý 70 cm dlouhý a 13 cm tlustý.

Nad tím, 165 cm od země chomáč vlasů 6 x 7 cm a vlevo od něj 2 nechty z prstu, každý 1,5 cm široký. (...zřejmě obě je fetiše z nezvládnuté minulosti?)

Levý roh místnosti je vyplněný tukem, 30 x 30 cm, stejně na pravé i levé straně od dveří. V pravém rohu místnosti ještě jeden tukový čtvereček 5 x 5 cm. Nalevo od Beuyse (v roli) druhá filcová role omotaná kolem tlusté měděné tyče. Délka 178 cm. Vpravo reproduktor k minucióznímu registrování všech skutečností, z nichž se environment skládal.

Co se dalo slyšet?

V nepravidelných intervalech vysílal Beuys z role mikro-

fonem své akustické poselství, jež se předimenzovaně zesilovala. Bylo slyšet: vydechování, nadechování, chroptění, vzdychání, smalání, syčení, pískavé zvuky, celý katalog letristického vokabuláře hluků. Beuys: "Prašus, který člověk může způsobit i ve spojení s mrtvými zajíci."

Z druhého magnetofonu se ve velmi dlouhých nepravidelných odstupech přehrávaly některé kompozice Erica Andersena a Henninga Christiansena ve zjevném protikladu k Beuysově akustice.

Ve vedlejší místnosti galerie (vyprázdněné na jeden den) zvědavci, všeteční, somráci, lidé od novin, členové rodiny, přátelé, konsternovaní, nespělí, přemýšliví, lapající po dechu, shánějící se po vysvětlení, lidé sedící i stojící.

Možno zaslechnout věty jako: "Bohužel nejsem informován, co to má být?" nebo "Je pan profesor Beuys opravdu v té roli osm hodin?", "Copak nemá hlad?", "Je to Fluxus nebo Happening?", "Co to vůbec je?" (Happening je množství událostí, které musí člověk zakusit na vlastní kůži.)

Lidé přicházejí a odcházejí. Někdy to bylo tiché až zbožné, jako při nějakém náboženském, mystickém obřadu. Rituál? Mnozí čekali (naco?), někteří nakonec viděli, jak Beuys kolem půlnoci vylézá z role. Dostával otázky na tělo. Proč jste navrhl, aby se zeď zvýšila o 3 cm. "U zdi na sebe narážejí dva lidské typy, které se vyvinuly odděleně v odlišných poměrech. To je jenom u nás!" Beuys má rád všechny lidi. Vystupuje také Bob Morris v New Yorku právě teď z role? Na co se ho ptají?

Pro většinu obecnstva to bylo setkání s Beuysem a jeho

popudy (pohmatkami) a jeho názory na plastické formy. Pro další část publika to bylo důvodem se zase jednou sejít. Social Life? Opravdu jím ten tragický Beuysův "fluxový zpěv" zadal úkol k rozluštění. Někdy se zdálo, že tomu tak je, pak zase letargie, osobní familiární zábava o denních problémech. Potom místy rozjásání a obdivování toho, jak je věc uspořádána.

Sláva smrti? Také jeden aspekt. Beuys nazývá svou práci demonstrací plastických principů. Jen málokterí si uvědomili, že jinými prostředky, totiž sebou samým a oběma mrtvými zajíci, přetlumočil tu měděnou tyč zabalenou do filcu, která ležela vedle něj. Připomnělo mi to jednoho afrikánce, který na shromáždění své sekty hrál po mnoho hodin lokomotivu. Znamená to nahradit lokomotivu, jako událost, jako skulpturu, sebou samým? Hrál Beuys s oběma zajíci měděnou tyč? Beuys jako skulptura? Celý environment jako skulptura? Stát se sám událostí?

"Bůžátko ega se stává lehčím, když se snaží sám sobě."

(Thakur)

Beuys: "Jsem vysílač, vyznačuji." Nějaké kultovní jednání?

Co si Beuys skutečně myslel, když ležel v té roli? Co si myslelo jeho publikum v Berlíně? Co si myslel Bob Morris v New Yorku? Co si mysleli ti mrtví zajíci tady i tam; mohou mrtví zajíci vlastně vůbec myslet? Co si myslely trojhrany z tuku, mohou skulptury z tuku vůbec myslet? Přimět nás k uvažování? Ano! Setrvává pak ten dojem?

To všechno jsou otázky a hádanky, které nám dává Beuys.

Nedá se určit, zda se je podaří dešifrovat, což je na druhé straně vlastně dobře. Každopádně byl onen večer další cestou k filosofickému divadlu.

i s o l a t i o n u n i t (1 9 7 1)

Isolation Unit je plánována jako synchronní situace, v níž je předem domluveno pouze používání určitých potřeb. Nejprve stojí Beuys stranou dění na scéně, přece však jako část celku, zahalen do filmového obleku, který berlínská Galerie René Block vyvedla nákladem sto kusů jako Beuysovo dílo.

Kalifornský umělec Terry Fox mezitím dřepí se zkrříženými nohama na zemi a kouří dýmku. Potom si myje ruce v nějaké misce, přičemž dlouho a důkladně obrací mýdlo v ruku. Zvuk mydlení se reproduktory přenáší k několika přítomným divákům.

Během toho plápolá na zemi oheň ve tvaru kříže a Fox ho pak živí jakousi rosolovitou hmotou, již Američané používají jak k přípravě svých táborových jídel, tak na napalovací bomby. V jednom rohu hoří za pootvřeným oknem svíčka. V místnosti leží pohozeny dvě železné trubky, symboly tupé, brutální síly.

Akce pokračuje tím, že Terry Fox buší oběma rourami o sebe a vydává tak monotónní rytmický zvuk, který je zesílován reproduktory. V akustických vrcholech rozbíjí vždy jednu ze čtyř okenních tabulí. Mezitím Beuys vystoupil ze svého rohu. Nejprve drží nad ohněm mrtvou myš, pak ji nechá tečít na magnetofonu; Fox při tom dál buší trubkami o sebe. Beuys se pak chopí jednoho indického plodu chrispana a jeho tvrdá jádra vyplivuje do misky rytmicky do taktu s Foxovými tupými

ranami.

Tato akce spojuje obecně demonstrující koncepcí dřívějších fluxových akcí s konkrétním politickým odkazem na válečné hrůzy a utrpení lidí ve Vietnamu.

kojot (1974)

Podstatou Beuysova díla ve všech jeho různých formách je vyjadřování energií proudících dějinami, lidskou činností, přírodní formou i hmotou a jazykem. Asi opravdu neexistuje jednotlivý jazyk, jímž by bylo možno vyslovit různé roviny vědomí, které umožňují zachycovat totalitu fenoménu a jevcen. Beuysovým nejzdařilejším předvedením skrytých rovin komunikace byl jeho týdenní "dialog" s kojotem, provedený v René Block Gallery, New York, květen 1974. Uvádíme výtah z "Joseph Beuys - Coyote" Caroliny Tisdellové, práce vydané Schirmerem Mossem, Mnichov, roku 1976.

Kontinentální energie a traumata mají hlubokou souvislost a při svém vzájemném ovlivňování v továrně dějin konají společný pohyb. Křížovatka energie a traumatu je trvalým tématem Beuysova díla. V Kojotu se soustředil na americký ekvivalent tohoto tématu. Podle Beuyse měl vliv i na dějiny Států: "Myslím, že jsem se dotkl psychologického traumatu v energetické konstelaci Spojených států: totálního amerického traumatu Indiána, rudocha."

Právě zde se objevuje kojot, rudochem uctívěný a vážený, bělochem opovrhovaný a pronásledovaný: polarita a proud. Ale toto trauma je třeba pozměnit a obrátit: "Řekněme, že

kojota vezmeme na vědomí; jediné tak se trauma zruší."

Pro Indiána byl kojot jedním z nejmočnějších v celé řadě božstev. Byl obrazem transformace a podobně jako v euroasijských mýtech zajíc a jelen, mohl libovolně měnit svůj fyzický stav v duchovní a naopak. Měl ohromující sexuální zdatnost a dokonce se dokázal řítí obrátit naruby. Pak přišel běloch a kojotovo postavení se proměnilo. Obdivovaná podvrtná síla kosmického řádu byla redukována na to, čemu Jung ve své předmluvě k mýtům puebelských Indiánů říká "archetyp božského rošťáka". Jeho vynalézavost a přizpůsobivost byla teď interpretována jako nízká a sprostá vychytralost; stal se pradivým kojotem. Když jej bělošská společnost označila za společenské nebezpečí, mohla se na něm legálně mstít a stvát jej jako Dillinger.

Muž si přinesl předměty a fragmenty svého světa a umístil je zde v prostoru, mlčenlivé zástupce svého myšlení a svých věr. Představil je kojotovi. Kojot reagoval po svém a vzal je na vědomí přivlastňovacím gestem. Jednu věc po druhé, postupně, jak mu byly představovány, pomalu a rozvážně pomoci: přikrývky, vycházkovou hál, rukavice, svítilnu i Wall Street Journal, především Wall Street Journal. Jednotlivé věci byly rozmístěny v prostoru. Uprostřed dvě houně, jedna sbalená a z ní svítila svítilna. Podél zdi v čele celého prostoru byly seřazeny balíky Wall Street Journalu, každý den padesát exemplářů průběžně měněného vydání.

Muž s sebou přinesl i repertoár pohybů a určitý časový sled. Obojí se pak stalo předmětem kojotových reakcí; obojí

moduloval a působil na ně. Muž ani na okamžik nespouštěl z kojota oči. Linie pohledu mezi nimi jako by se proměnila v ručičky duchovního ciferníku odpočítávajícího čas pohybu a vymezujícího dialog v čase. Muž realizoval své pohybové sekvence, choreografii zaměřenou ke kojotovi, avšak chod času a atmosféru určovalo zvíře. Obyčejně trvala taková sekvence jednu a čtvrt hodiny, někdy mnohem déle. Celkem se opakovala více než třicetkrát, avšak nálada a ráz nebyly stejné nikdy.

Muž se vydával k jedné houni s hnědou vycházkovou holí přes ruku a natakoval si hnědé rukavice. Pak se začínal halit do houně a přetahoval si ji přes hlavu s kloboukem, až z ní jako ze šedého stanu vyčnívala pouze zdvižená hlá a její zahnutý konec. Byl to hieratický obraz, vzpřímený a vzdálený, zřetelný obrys postavy pastýře.

Ostrá silueta houně a hole byla sošným obrazem a jako socha tak byla vnímána v sukcesi tvarů a pozic: vertikála, zahnutý konec hore směřující vzhůru; ohnutá do pravého úhlu, hlá k podlaze; napřímující se jakoby v přípravě na dlouhé čekání a pak se znovu shýbající s holí směřující k podlaze. Po celou tuto dobu se postava zvolna posouvala kolem své osy, sledující směr a pohyby kojota. Pak se mrazivé ticho a pomalé plynutí času náhle přerušilo. Postava se zkroutila na bok ke zdi, proměněná v natažené tělo zabalené do houně, připomínka jiné události v životě člověka, zranitelný objekt.

Místem, kde kojot obvykle dřímá, byla druhá houně. Rozvaloval se na ní anebo tu ležel svinutý do klubíčka s očima napůl zavřenými, uvolněný, nebo ostražitý, a zvláštní plá-
xř

vý oheň jeho očí vždy zářil stejným směrem jako světlo svítilny. Nikdy se neotočil zády k lidem, sledujícím jej zpoza ohrazení. Snad cítil, že mu od nich hrozí větší nebezpečí než od muže, který tu byl s ním, ale možná to bylo prostě tím, že byl skvělým hercem. Jeho chování a načasování pohybů nikdy neochabovalo. Občas se rozhlédl po celé scéně, prošel se sem a tam prostorem, zastavil se ohlédl po divácích a změřil si je pohrdavým pohledem. Tu a tam se rozpomínal na okna a vnější svět a udiveně si prohlížel New York a rušné ulice dole. Pak se vydával do města přes Wall Streets Journals, drásal je, kousal do nich a roztahoval je po prostoru a přitom na ně močil. A pokaždé se v záhadném vlčím rytmu vracel nazpět ke svému němému společníku zabalenému do houně.

Nehybná postava se pak náhle rozestřela po zemi, pak vstala, odvrhla přitom houni, třikrát uhodila na triangel zavěšený na hrudi, který vydal tři čisté táhlé tóny. Tichem projel vysoký ostrý zvuk. Pak následovalo znovu deset vteřin ticho, jež bylo znovu přerušeno, tentokrát dvacetivteřinovou explozí vířivého hřmotu: řevem turbinového motoru vysílaného z magnetofonu za ochrazení. Chaotické zvuky ustaly tak náhle jako začaly, muž se uvolnil, sundal si hnědé rukavice a hodil je kojotovi. Pak přešel místnost, aby urovnal poničené a rozházené noviny zase do dvou hromádek, vpředu skrz ochrazení se pobavil s přáteli a vypil sklenici provokativně rážového havajského punče z patera ovocných šťáv.

Potom odešel nazpět do vzdálenějšího rohu vykourit v klidu jednu cigaretu. Zvláštní, skutečně zvláštní, že jedině tehdy si kojot váimál kupy slámy. Obvykle dával přednost houni. Ale když stál muž v rohu, připojoval se k němu a tato

mezihra vždy připomínala atmosféru farmy: trvající chvíle ozařované vzdálenými odlesky slunce. Muž se pomalu zvedal, srovnal balíky houní, zdvihl nad hlavou dlouhou šedou hál a celá sekvence se opakovala.

"Počíná se zjevovat aspekt svobody" (Luis Sullivan).

Beuysovými slovy:

Až nyní dosáhl člověk roviny vědomí, na níž je možné vrátit smysl pro svobodu i zvířatům. Je např. a to vrátit kojotovi myšlenku svobody, což samo je krokem vývoje. Porozumění síle svobody vede tento vývoj k tomu, co bychom mohli nazvat futurologickým aspektem mé teorie: ke Slunečnímu Státu, Srdečnosti, Sociální Skulptuře. Převést svobodu na princip tak, aby tento koncept svobody skutečně přetvářel strukturu a organizaci společnosti - to je ovšem aspekt politický. Vyjasnit, že míra svobody určuje demokratická, právní a sociální měřítka výroby. Do tohoto spektra je zabudováno pojetí umění, prostupuje silovým polem celé společenské struktury i každým jednotlivcem. A totéž platí pro pojetí ekonomiky - nedojde k přeměně, budeme-li stále setrvávat u klasických teorií Adama Smitha a Ricarda. Jazyk musí být totalizován: všechno je dnes mnohem komplexnější.

Univerzálnost člověka - protikladem Wall Street Journal: To je závěrečný rigor mortis postihující uvažování o KAPITÁLU (ve smyslu tyranie udržované mocí a penězi), nedvojznačně ztělesňovaný firemními novinami. Ale je to ještě více: minimalizující a destruuující interpretace peněz a ekonomiky - neorganická zkonstatělost založená na nespravedlivých a chorobných konceptech dnešní

peněžní ekonomie.

Klíčem ke Kojetovi je transformace: proměna ideologie v myslenkou svobody, proměna jazyka v hlubší porozumění jazyku - nejmocnější vývojové síly, proměna verbálního dialogu v dialog energetický.

punpa na med (1977)

2 tuny medu, 100 kg margarínu, 2 lední motory, ocelový kontejner, plastická roura, 3 měděné kotle

Akce provedená během 3ta dní Documenta 6 v Kasselu, červenec - říjen 1977. Materiál a stroje byly instalovány v šachtě pod schodištěm Museum Fridericianum a byly propojeny s prostory, v nichž probíhaly diskuse, semináře, přednášky, filmy a demonstrace Svobodné mezinárodní univerzity. Poté, protože její fungování bylo skulpturálním výrazem těchto živých činností, byla Pampa rozebrána a v Louisiana Museum of Modern Art, Humleboek, Dánsko je vystavena ve statické podobě.

Pampa na med vyjadřuje princip Svobodné mezinárodní univerzity pracující v krevním oběhu společnosti. Do srdečního svalu - ocelový kontejner s medem - ústí a z něj vyúsťuje hlavní artérie, jimiž je med pumpován ze strojovny s pulzujícím zvukem; pak med obíhá prostory Svobodné univerzity a navrácí se k srdci. Celek je kompletní pouze s lidmi v prostoru obetkaném medovými tepnami, kde v závitech potrubí je také včelí hlava s dvěma železnými tykadly.

Ve strojovně se spojují tři hlavní principy Teorie Skulptury: myšlení, cit, vůle.

Volní síla v chaotické energii dvojitého stroje stloukajícího hromadu tuku. Cit v srdci a medovém oběhu protékající-

cím srdcem. Myšlenková síla v euroasijské materii, jejíž hromady vycházejí ze strojovny až k vikýřím muzea a pak znovu padají dolů.

Jednota a rovnováha těchto bytostných elementů lidské tvořivosti je vyjádřena třemi měděnými kotly umístěnými v rohu strojovny: šťastnou náhodou tu nad nimi - v průběhu oněch sta dní - spletl pavouk pavučinu, sádlo přitahovalo houfy much.

Sepětí tepla a energie připomíná Včelí královnu z roku 1952, ač principy tu již zárodečně byly v řadě předvedení analogií mezi lidskou a přírodní formou, mezi teplými proudy a psychologickou expresí. Byly to prostředky ještě hermetické, subjekt obsažen v objektu. Větší možnosti pro sepětí významových vrstev přinesla až šedesátá léta ve svobodě akcí a objektů k nim se vztahujících.

Teď bylo použito medu přímo a nejen skrze odkaz na skulpturní včelí subjekt. Proto použití medu v rituálním pomazání Jak vyležít obrazy mrtvému zajíci z roku 1965. Svoboda daná Beuysovými kopíemi a publikacemi, usměrňovala, jako mnohým z Fluxu, vysílat kryptická poselství. Jeho edice pohlednic (Med teče všude, 1974) otevřou oči každému, kdo ví, co Darwin, Marx a Stirner připisují produkci a její analogii k lidské organizaci. Pak se setká s tajemstvím.

Střetnutí s "images of liberation" charakterizovalo podle Marcuse umělecké aspirace šedesátých let. Významným přínosem k tomu byla i Beuysova Pumpe na med, která však zároveň přesahuje až k pragmatickému zaměření let sedmdesátých: dílo je "celé teprve s lidmi". Potřebuje komunikaci, koordinaci, kooperaci, aby mělo význam po celou dobu instalace bě-

hem Sta dní Svobodné mezinárodní univerzity. Zde se skutečně uskutečnila implicitní intence jeho Srdce - permanentní konference.

slavnost míru (1972)

Akce Jonase Hafnera se koná před katedrálou, je pořádána společně s Josephem Beuysem a jeho studenty.

Začíná se společnou četbou umělců a publika. Recituje se první a druhá strofa Hölderlinovy Slavnosti míru, pak místo z Platónových Zákonů - 713c 714 a, z Janova Evangelia 15. kap., 9 - 17 a Montesquieuva myšlenka o trojitém rozčlenění svobody, rovnosti a bratrství z Ducha zákonů. Tato četba na sebe spontánně navazuje, zatímco Jonas Hafner sešívá prapory a balí do nich jako mrtvolu sochu Krista.

Potom se akce účastní Beuys s taškou Organizace pro přímou demokracii prostřednictvím lidového hlasování, kterou má naplněnou octem a s houbou. Vymačkává houbu na kostelní vrata a píše k tomu slovo "exit", které se má vztahovat na to, jak církev jako instituce zmařila sociálně humanistní požadavky myšlenky křesťanství. Kristus na kříži volal: žízním a obdržel výsměch spolu s octovou houbou. Beuys přenáší tento příklad nehumánnosti na samotnou církev, která sama sebe označuje za nástupce Kristova a kritizuje tak selhání této organizace upadlé do dogmatismu, která proto nemůže nabídnout žádnou odpověď na sociální a duchovní problémy individua ani společnosti. Křesťanská idea a praxe jsou v hlubokém rozporu. Církev nesplnila úkol, daný Kristem jejím členům: "To je mé přikázání, abyste se milovali navzájem, jako jsem já miloval vás. Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo položí život za své přátele. Vy jste moji přátelé, činíte-li, co vám prikazuji." (Jan 15, 12-14)

Svou účastí na této akci měl Beuys zároveň na mysli zrelativnění konvenční definice a tudíž prázdnoty pojmu mír. Dokud bude pojem mír obsahovat v sobě pasivitu, nemůže znamenat pro lidstvo žádný skutečně konstruktivní stav. Mír, pokoj, musí v sobě mít podle Beuyse aktivní touhu dát všem lidem stejná práva a životní podmínky tak, jak to už ve svém mírovém poselství žádal Kristus.

"Se slovem mír, pokoj, se už v historickém vývoji způsobile mnoho zla. Původně to byl zcela určitě aktivní pojem, který ovšem v průběhu doby získal zmírňující, chlácholivý význam. Když se přenesla válka a boj na úroveň vědomí, a vyvažujeme se tak vnějších válek, pak jsme dosáhli pozitivního stavu pokoje, míru. Boj myšlenek mezi sebou by měl být tím vlastním dosaženíhodným mírem."

vymetání (1972)

Během prvomájového průvodu zametá Beuys rudým koštětem chodník na náměstí Karla Marxe v Berlíně. Má na mysli dvojnásobnou výpověď. Na jedné straně se chová solidárně s demonstranty s rudými prapory tím, že zametá rudým koštětem náměstí Karla Marxe. Na straně druhé vytváří zároveň distanci mezi sebou a demonstranty tím, že netáhne spolu s nimi v průvodu, ale stojí jako divák na okraji.

"Chtěl jsem tím ukázat, že se musí vymést i ideologicky zafixovaná orientace demonstrantů, totiž to, co je na transparentech hlášáno jako diktatura proletariátu."

z rozhovoru po propuštění
z akademie (1972)

Otázka: Budete přes své propuštění učit dále?

Beuys: Ano, určitě, už jsem začal s vyučováním ve čtvrték.

Proti propuštění jsem se odvolal. V dopise ministerstvu, který jsem právě odeslal, píše mimo jiné: "Odmítám důvod svého okamžitého propuštění jako neoprávněný, neboť podle mínění mého i mých studentů a jejich rodičů naprosto nevystihuje to, o co tu jde. Skutečný důvod mého propuštění je naprosto zřejmý. Vyžádám si soudní rozhodnutí. Až do té doby budu stejně jako v minulých jedenácti letech plnit svou povinnost a učit dále na akademii. To jsem dlužen mladým lidem, kteří mi byli svěřeni a o jejichž zájmy mi zde výhradně jde."

Otázka: Jedna vaše známá věta zní: "Každý člověk je umělcem."

Když tedy ale je každý umělcem, nač jsou akademie a profesori umění?

Beuys: Každý člověk je totiž umělcem v obecném smyslu: umělcem, jakým člověk musí být, aby mohl například sám o sobě rozhodovat. Ale v určité životní etapě musí být přece každý člověk jistým způsobem v něčem specialistou, jeden studuje chemii, druhý stavitelství nebo malířství, třetí bude lékařem, atd. Pro to samozřejmě potřebujeme také speciálnější školy.

Otázka: Proč se hrne relativně mnoho mladých lidí do uměleckých oborů?

Beuys: Podle mého mínění má umění jako jediné evoluční sílu.

To znamená, že pouze z lidské tvořivosti se mohou poměry změnit. A já věřím, že mnoho lidí cítí, že to lidské, tedy to, co dělá člověka člověkem, se dá nejvíce rozvinout v umění.

Otázka: Ale ne všichni lidé se mohou stát umělci, nebo alespoň nemohou studovat na umělecké akademii.

Beuys: Kdyby snad měli všichni lidé chtít studovat umění, pak by se tomu muselo vyhovět. To bychom potom měli konečně svět, který žije v duchu. Takže se nemusíme tolik obávat.

Otázka: Ale svět, ve kterém by to bylo možné, si můžeme představit teprve až tak za padesát let, až se ještě dále rozvinou výrobní prostředky.

Beuys: Inu, to půjde ruku v ruce. Stále víc a víc si budeme uvědomovat, že člověk nepotřebuje pouze vnější životní standart, ale že především musí mít potravu duchovní. O tom se však v naší současné situaci dá těžko mluvit. Všechno se přece rozhoduje z hospodářského hlediska. A tyto ekonomické zájmy zcela určitě nejsou zájmy většiny.

Otázka: Dává se vám za vinu, že jste jednal nezodpovědně, když jste přijal odmítnuté zájemce a rozšířil tak svou třídu na více než 300 posluchačů.

Beuys: Je přece jasné, kdo zde jedná nezodpovědně. Je mi naprosto zřejmé, že umělecké akademie, stejně tak jako jiné školy, jsou v tíživé situaci. Totiž, že celé německé školství je v tíživé situaci. Proto nebojuji pouze za umělecké akademie, ale za vysvobození veškerého vyššího školství. A za těchto obtížných poměrů je pořád ještě

lepší, když lidé mohou studovat v situaci obtížné, než nemoci studovat vůbec. Tito mladí lidé si také jasně uvědomili, že tady musí být rovnoprávnost. Jsou proti názoru, kdo dřív přijde, maluje první, - zatímco druhí stojí venku a nemají žádnou šanci.

Otázka: Prováděl jste po sto dní na kasselských Dokumentech svou akci Organizace pro přímou demokracii. Proč a s jakým výsledkem?

Beuys: Revoluci a převraty pokládám za nesmysl. Jak jsem mohl v Kasselu zjistit, vzbuzuje nás model velkou pozornost mezi obyvatelstvem. Po Kasselu jsme mohli zřídit celou řadu kanceláří a informačních středisek. Mají být i v Anglii, Švýcarsku a Dánsku. Musím teď vlastně být všude, abych pomáhal při jejich zřizování a organizaci.

Otázka: Po úspěchu v Kasselu následovalo zklamání v Düsseldorfu...

Beuys: To se mi ani nezdá. Těmi akcemi na akademii a jednáním ministra Reua se stala moje myšlenka "přímá demokracie" ještě populárnější. Lidem je teď jasné, že to, co dělám, je nutné. Totiž věcnou drobnou prací léčit bolestivá místa společnosti. Musí přece konečně být rovnoprávnost ve vzdělání a výchově. Usiluji o to, aby byla plněna ústava. Ostatní já neustále porušuji.

Otázka: Přidržel jste se při obsazování sekretariátu skutečně školního řádu a detavy?

Beuys: Využil jsem pouze své povinnosti, kterou mám jako akademický učitel a občan. To znamená, že jsem se držel závěrů přijatých na konferenci a pozval odmítnuté

studenty k začátku semestru do Düsseldorfu. Vrátil jsem se první den semestru ze svítání z Kasselu, šel jsem na akademii, kde už čekalo asi 55 nových studentů a společně jsme se odebrali na sekretariát. Tam jsem řekl: Zístaťu tady tak dlouho, dokud tito studenti nedostanou to, co jim patří, totiž možnost studovat. V minulém roce to bylo účinné. Letos zasáhla policie. Studenti museli odejít a já jsem dostal výpověď. Přesto však se i nadále řídím rozhodnutím konference, podle kterého mohu přijmout tolik studentů, kolik zvládnou. Nechci se prostě ve své práci nechat rušit nějakými zmatenými předpisy. Konečně bude teď všem zřejmé, že nikoliv ředitel, ale někdo jiný, je skutečným pánem na akademii, a to práci zde neprospívá.

Otázka: Nebyl konflikt mezi vámi a ministerstvem také součástí vaší umělecké činnosti - tak říkáte monumentální plastika?

Beuys: Zajisté, že je to plastika. Základem všech mých prací, ať už jsou výtvarné nebo pojmové, jsou obrazné pojmy základních lidských schopností. Tak například schopnost sebeurčení je prapůvodní forma tvořivosti. Do všech mých akcí je aktivně zapojeno publikum, čímž se vytváří jakási sociální architektura.

Úkolem mým i umění vůbec je formovat společenský řád jako plastiku. Jakmile člověk pozná, že je bytostí schopnou rozhodovat o sobě, bude také schopen tvořit svět.

organizace pro přímou demo-
kracií prostřednictvím vše-
lidového hlasování

Ze stanov a Politického programu organizace:

Bytostné znaky demokracie jsou:

1. Utváření vůle v politice zdola nahoru,
2. trvalá suverenita lidu na všech úrovních správy,
3. lid jako svůj vlastní ústavodárce,
4. ženy a muži bez členství v politických stranách rovnoprávní v zákonných orgánech se členy,
5. žádná privilegia pro jednotlivé zástupce lidu a úřední osoby,
6. právo veta v jednotlivých případech (např. není-li zajištěno rovnoprávné nakládání se všemi lidmi),
7. respektování vůle voličů zvolenými,
8. všeobecné hlasování o důležitých otázkách a v klíčových právních otázkách,
9. možnost odvolat nevhodné a neschopné lidové zástupce a úřední osoby z funkce.

Organizace pro přímou demokracii prozkoumá možnosti týkající se tohoto programu v jednotlivých pracovních oblastech a bude své členy - ale i nedostatečně informované vrstvy obyvatelstva - o nich průběžně informovat. Bude nabádat všechny ženy i muže k tomu, aby svým dílem přispěli k uskutečnění tohoto základního zákona a ústavy. Jejich pozornost přitom zaměřili především na zrovnoprávnění zájmů těch vrstev obyvatelstva, které byly dříve zanedbávány.

Organizace pro přímou demokracii prostřednictvím všeli-
 dového hlasování jakožto svobodná lidová iniciativa tím, že
 má na zřeteli zájmy svých členů a dalších četných spoluobča-
 nů, sleduje v naší zemi nesmírně důležitý a všeobecně prospěš-
 ný cíl.

Smyslem a účelem založení organizace je chránění
 lidí stejného smýšlení k postupnému, nenásilnému uskutečnění
 ústavou garantované suverenity veškerého obyvatelstva. Jen
 ona zaručuje:

respektování základního práva všech lidí,
 skutečnou rovnost před zákonem,
 spravedlivější rozdělení majetku a povinností,
 daňovou spravedlnost pro méně majetné,
 ochranu pracujících vrstev před vykořisťováním,
 spravedlivější ocenění výkonu jednotlivců,
 překonání nákladného vedení správy,
 omezení nezřízené touhy po zisku,
 větší péči o zdraví obyvatelstva,
 účinnou ochranu životního prostředí pro ohrožené lidstvo,
 zrušení nespravedlivých privilegií jednotlivců,
 odstranění neoprávněných státních dotací z peněz daňo-
 vých poplatníků,
 rovnoprávnou příležitost ke vzdělání mládeže,
 ocenění námahy a obětí, které staří obyvatelé vynaložili
 pro tento stát a důstojné zabezpečení stáří pro všech-
 ny, ~~na~~
 větší ochranu rostlinstva a zvířeny a pod.

"Organizace" rozpoští Beuysem založenou Studentskou stranu jako metastranu, jelikož nutně zůstala omezena převážně na uměleckou akademii a nemohla dosáhnout zamýšleného širokého působení na všechny vrstvy obyvatelstva.

.....

Přímá demokracie - jistými politickými kruhy a jejich přívrženci, vlastně uživateli, vědomě označovaná za utopické blouznění nebezpečných idealistů a zjednodušovatelů - je zcela jistě v politice ještě naprosto neprozkoumaným polem. Určitě však není o nic méně realizovatelná, než realita naší doby, v které může hrstka politických a ekonomických manažerů rozhodovat nejen o osudu pracující většiny, ale i o svém vlastním.

Násilí jednotlivců vůči většině a vůči velkým národům je charakteristickým rysem lidských dějin.

Na obranu práv jednotlivých občanů i práv menšin před neomezenou mocí státu by se měla tato moc vládnoucích rozdělit, a tak zeslabit tím, že by se jim odňala možnost onoho rozhodujícího vlivu na všechny tři státní autority najednou. Legislativa, exekutiva a judikativa by měly podléhat různým odpovědným orgánům.

Každé násilné prosazování politických cílů je bezpochyby zavrženíhodné. Platí to stejně i pro hospodářský aparát. To, co potřebujeme, je skutečně sociální tření hospodářství.

Chceme-li je správně naprogramovat, musíme vyjít z následujících předpokladů: Všichni lidé mají stejně oprávněný nárok na životní prostor, individuální svobodu a stejné možnosti rozvoje. Tyto nároky jsou splnitelné, když se

1. usiluje o co nejúplnější uspokojení potřeb všech lidí, především však nezbytných životních potřeb,
2. životní prostor, tzn. země se svými poklady, lesy, zvířinou, vodou a atmosférou náleží všem lidem a
3. pracovní výkon každého slouží jako základ směnné hodnoty peněz.

V kapitalistickém systému je místo toho potřeba uměle zvyšována až ke spotřebnímu šílenství, půda se svými poklady se metodicky přenechává nejbohatším jako jejich osobní vlastnictví a zlato slouží jako základ měny. Rozšíření výrobních možností využívají lidé vytvářející kapitál. Správnější by bylo následující rozdělení podle Steinerovy myšlenky trojitého rozdělení:

- a) nejdůležitějším nosným sloupem je duchovní život (vzdělání, věda a výzkum),
- b) vedle toho stojí rovnocenně: ekonomický život (výroba, rozdělování, transport, doprava),
- c) právní život (politika, administrativa, právo).

Duchovní život musí stále znova vzhledem k nejnovějším vědeckým poznatkům oplodňovat zbývající dva články (b a c).

Toto trojité rozdělení pod bezprostřední kontrolou lidu - jako nejvyššího suveréna - teprve skutečně zajišťuje sociální tržní hospodářství ve svobodném, demokratickém společenském řádu."

.....

Demokratická struktura musí vznikat jako společenská potřeba ze svobodné vůle občanů, z nezbytnosti jejich sebeurčení, nezávisle na právním řádu, který slouží jako kontrolor. Svoboda tak není nekonečnou hodnotou, jež se může zvrhnout až ke svévoli, ale spíše je to tak, že člověk sám ze své vůle tvoří meze takovéto svobodě. Podrobuje se ústavě, kterou sám jako společenská bytost vytvořil. Struktura potřeby v myšlence práva je pro Beuyse tím skutečně demokratickým elementem, tím, že lidé sami tvoří řád, který integruje obvod svobody.

.....

Beuysovský výklad problému svobody a nezbytnosti ve vztahu mezi individuem a společností vykazuje mnohé paralely se Schillerovou teorií estetické společnosti v dopisech Kalliovi, která definuje Kantův pojem soudnosti jako lidskou duševní činnost, která musí být nasazena a vypěstována k uskutečnění svobodomyšlného uznání nezbytnosti demokratických struktur.

Kultivování této schopnosti uznání nezbytnosti svobody pro všechny, tudíž pro demokratické chování a jednání je tím

požadavkem, který Beuys sleduje ve své politické aktivitě jako plastické činnosti. Zkušenosti učitele na akademii ho upozornily na to, že lidé jsou teprve na počátku této schopnosti, a že bezpozmínečně musí začít s výchovným procesem, který by toto demokratické chování cvičil. Beuys by rád začal s tímto vzdělávacím procesem okamžitě a přímo s právě dosažitelnými možnostmi, protože ze své vlastní sociálně-pedagogické praxe zjistil, že demokraticky svobodomyšlné chování vzrůstá tou měrou, jak se lidé prakticky mohou podílet na demokratickém procesu a tak konkrétně rozpoznávat své chyby.

Tato nezbytnost cvičení demokracie ovšem vyžaduje pro tyto schopnosti již nový systém vzdělávání. Princip učení už nemá spočívat na autoritativních strukturách, ale musí, jak říká Beuys, oscilovat.

"To znamená, že vztah mezi učitelem a žákem se musí neustále proměňovat tím způsobem, že ten, kdo informuje, je učitelem, a ten, kdo naslouchá, žákem. Nedá se rovnou předpokládat, že by žák měl být neschopnější než učitel, protože za jistých okolností může toho žák v nějakém speciálním oboru vědět víc než učitel. Jejich vztah proto musí být zcela otevřený, stále se proměňující, což znamená zrušení institucionalizované dennosti - přehraď mezi učitelem a žákem. V interdisciplinární škole musí učební systém neustále oscilovat, protože právě k společensko-politickým otázkám mají mladí lidé dnes intenzivnější vztah než většina učitelů. Mladí lidé se už rodí s potřebou klást politické otázky a učitelé se tomu

až příliš často vzpírají. To platí obzvláště pro ty, kteří trvají na svých institucionalizovaných privilegích a chtějí všechna rozhodnutí učinit ex cathedra."

Z této základní myšlenky, že každý člověk může být v určitém speciálním sektoru učitelem a že může své vlastní znalosti ostatním předat, odvozuje Beuys svou interdisciplinární formu školy, ve které se má uskutečňovat proměnlivý učební systém mezi různými oblastmi poznání. Z toho rovněž vyplývá, že učitel nesmí být žádným zaměstnancem a že nesmí mít privilegia, musí být s žákem na stejné úrovni a nést totéž riziko. Je třeba, aby tento systém neustále osvědčoval svou schopnost, stejně jako se ve svobodném podnikání děje zdravou konkurencí. Když učitel tyto nároky nesplňuje, musí být možno zrušit jeho smlouvu stejně jako v hospodářské oblasti v partnerských smlouvách. Žáci musí mít možnost si svého učitele volit a naopak, učitel musí mít možnost si své žáky vyhledat.

Nové formy učebního systému v tomto smyslu mohou vzniknout pouze v nejužším vztahu s praxí, protože pouze ve své realizaci se dají kontrolovat a mohou tak prokazovat svou životaschopnost.

Tímto převedením teorie estetické společnosti do konkrétní výchovné praxe rozšiřuje Beuys romantickou myšlenku umění jako touhy po svobodě, jak ji rozvinuli Novalis, Schlegel a Schiller, na sociálně politický program, který orientuje své realizační možnosti na podmínky ve stávajících poměrech.

"Organizace" tak svými akcemi a brožurami prozkoumává

cesty a strategie změny společenských a politických struktur a etabluje se v pozitivním smyslu v nejrůznějších oblastech. Usiluje o zřízení takové formy správy, která by byla určována zdola nahoru, tzn. o formu řízení založenou na většině. Musí se začít u lidové jednomyslnosti, jež nejprve určí základní životní potřeby a vytvoří zákony, které pak zcela primárně zasáhnou veškeré obyvateľstvo. "Organizace" pak chápe sama sebe jako nástroj tvorby vědomí, jako organizační pomoc k lidové jednomyslnosti, v žádném případě jako politickou stranu. Vytváří principiálně síť občanských iniciativ jakožto systém vzdělávání, kde se lidé setkávají, diskutují a argumentují. Tak je tedy Düsseldorfská kancelář místem k prozkoumávání demokracie, kde společně působí pracovní skupiny pro nejrůznější oblasti, jako školství, mateřské školy, hospodářské organizace a právní otázky.

"Práce této organizace je sice pouze v začátcích, ale už se zabíhá a iniciativa se rozšiřuje. Organizace je tedy zamýšlena jako model, jako lidově výchovný orgán, který neustále přezkoumává svou práci a vystavuje se praktickým zkouškám."

Charakter organizace jakožto svazku určitých zájmových skupin jí brání v tom, aby se ve stávajícím právním pořádku postavila k volbám, nechala se zaregistrovat a tak právním zakotvením jako politická organizace získala efektivnější a širší okruh působnosti.

Beuys: "Musíme pracovat na půdě zákona a státní ústavy a můžeme se tak pohybovat pouze směrem k hranicím legality

tak, že se pokoušíme odkrývat nová hlediska a nové perspektivy, aniž bychom překračovali její meze. Organizace staví na takovém materiálu, který se dá uchopit jenom organizačně. Pojem umění se přitom antropologicky rozšiřuje jakožto sociální architektura, vytvářená mnohými."

Označením Organizace se současně poukazuje na původní smysl vytváření orgánů, který má rozhodující programový význam: Vytváření sociálního organismu znamená pro Beuyse novou uměleckou disciplínu, plastické formování svobodně-demokratické společnosti. Tento umělecký pojem se může uskutečnit pouze tehdy, když se na tomto plastickém díle podílejí všichni společně a rovnoprávně. Výzva k spoluúčasti, kterou ve své době proponovali tvůrci happeningů je zde opět aktuální a radikálně rozšířena, ovšem tento nový umělecký druh rozšiřuje produkci uměleckého díla, totiž společenského organismu na všechny lidi. Takto se podle Beuyse politika musí stát uměním.

Umělec a politik Joseph Beuys vysvětluje v rozhovoru záměry Organizace:

"Došel jsem k závěru, že není jiné možnosti udělat něco pro lidi, než prostřednictvím umění. A k tomu potřebuji pedagogickou koncepci a koncepci teorie poznání a musím jednat - to jsou tedy hned tři věci najednou, které patří pod jednu střechu.

Pedagogická koncepce se dovolává toho, že člověk je bytost tvořivá, a je třeba ho přivést k tomu, aby si to uvědomil: že je jako tvořivá bytost a bytost svobodná a že se z tohoto důvodu nutně musí chovat antisautoritativně.

Koncepce teorie poznání se tomu vlastně blíží tím, že pouze tvořivý člověk může změnit situaci v určitém čase, tedy působit revolučně prostřednictvím své tvořivosti. Kdybychom se ještě vrátili k pedagogické teorii, znamenalo by to: umění rovná se tvořivost, rovná se lidská svoboda... změna společenské situace, jak se zrovna teď jeví a jako represivně působí na lidi, které nazýváme většinou pracujícími nebo proletariátem. Všechny tyto věci patří do mé pedagogické koncepce, a tedy prakticko-politické činnosti.

Informujeme lidi o tom, co teď je, i o cestě, po níž je možno jít. To, aby byl tenhle princip jednosmyslností a sebeurčení uveden do chodu předpokládá zorganizování lidí v pozici moci. Aby jednoho dne mohli konkurovat státu založenému na politických stranách nebo formální demokracii. Veškerá moc ve státě vychází z lidu, a jak to skutečně umožnit, o tom informujeme a to zároveň organizujeme.

Až většina lidí uvidí, že je pouze jedna cesta, jak např. změnit základní zákony ..., pak lidé přirozeně přistoupí k všeličovému hlasování, např. o výrobních prostředcích. To je nejnaléhavější věc...

Když se rozhodne většina, pak platí jen jeden zákon. Neboli, těch pár, majících moc ve svých rukou, jako jsou jako demokracii zcela nedůvěryhodní. Těm několika se nedá jako demokratům vůbec věřit. Neboť i ti, kteří dnes mají moc, přece prý, jak říkají, chtějí demokracii. Pak prostě zjistí, že to s tou demokracií musí myslet vážně, že totiž většina si vytvořila zákon, na nějž oni pak naráží. A potom se exekutiva takříkajíc uplatní na tyto lidi, kteří přestupovali právo,

pak už to možné nebude.

Otázka: Pane Bouysi, avšak nikde, kdo má moc, se jí dobrovolně nevzdá. Jak by bylo možné uskutečnit váš program bez násilí?

Bouys: Ano, násilím je zde násilí tvořivosti, tedy násilí ducha nebo násilí myšlenky. Říkám, že v okamžiku, kdy většina pozná, kde jsou její zájmy a jak by je mohla prosadit - prostě principem všelidového hlasování a jakmile se v tomto smyslu zorganizují, okamžitě se poměry mění.

Využijte své moci, kterou máte prostřednictvím práva na sebeurčení... Aby tedy lidé využívali své moci, jakou mají jakožto individua, jakožto svobodní tvořiví lidé, to je základ."

"Musíte mít pořád na zřeteli, že předbíhám, když něco říci. Že je tím míněn právě ten budoucí stát. V nynějším státě by se to muselo zavádět evolučně, jedno po druhém. Jsem tu samozřejmě protiklady, ale tyto dialektické protiklady mezi tím, co například děláme, a tím, co je, to právě považuji za pozitivní. Nikdy jsme si samozřejmě nemysleli, že by nějaká překotná revoluce mohla pro lidi někdy něco vykonat, jenom si myslíme, že tyto takřikající nové myšlenky, týkající se pojmu stát, musí konkurovat tomu, co tu teď existuje, že se musí osvědčovat v praxi, prostě..."

stanovy spolku pro podporu
Svobodné mezinárodní vysoké
školy tvořivosti a interdis-
ciplinárního bádání (1973)

§ 1 Název a sídlo

1. Název spolku zní: Freie Internationale Hochschule für Kreativität und Interdisziplinäre Forschung e. V.
2. Sídlo spolku je v Düsseldorfu.
3. Spolek bude zanesen do spolkového registru.

§ 2 Účel

1. Spolek sleduje výhradně a bezprostředně všeobecně prospěšné cíle ve smyslu nařízení a všeobecně prospěšných cíle ve smyslu nařízení o všeobecně prospěšnosti z 24. prosince 1953, a to založením, provozováním a podporou svobodné vysoké školy podle článku 5, odst. 300 a čl. 16, odst. 1 ústavy Severorýnska-Westfálska.
2. Tato Svobodná vysoká škola chce doplňovat už existující školský a vzdělávací systém rozšířením možností rozvíjení tvořivých schopností všech lidí toužících po vzdělání, a to nezávisle na jejich předchozím vzdělání, jejich věku, rase, náboženství, stranické nebo státní příslušnosti. Obsah učiva se nemá omezovat na učební osnovy desavadních vysokých škol uměleckého směru, ale naopak poskytnout co největší prostor všem myšlenkám, které by mohly přispět k rozvoji tvořivosti jednotlivců i společnosti.
3. Činnost této vysoké školy je přístupná veřejnosti a permanentně se doplňuje předváděním tvořivých výkonů z celého světa. Žádáme právní zrovnoprávnění s ostatními vysokými

školy.

§ 3 Členství

1. Členství ve spolku je otevřeno každému, kdo souhlasí s cíli tohoto spolku a je připraven se zasadit o podporu dobročinné vysoké školy ve smyslu § 2.
2. Získání členství je podmíněno písemnou smlouvou z rozhodnutí širšího výboru.
3. Členství se končí smrtí, vystoupením nebo vyloučením.
4. Vystoupení může být provedeno pouze ke konci kalendářního roku a musí být písemně oznámeno výboru nejpozději tři měsíce před tímto termínem.
5. Vyloučení člena je možné jen tehdy, kdy již nesplňuje podmínky členství.
6. Vyloučení se provádí z rozhodnutí širšího výboru, přičemž musí s vyloučením souhlasit minimálně 3/4 členů. Vyloučený člen se může do 14 dní od oznámení vyloučení písemně odvolat. V tomto případě pak konečně rozhodne první další pravidelná členská schůze prostou většinou; až do rozhodnutí členské schůze odpadají veškerá práva i povinnosti příslušného člena vůči spolku.

§ 4 Orgány

Orgány spolku jsou

- a) členská schůze
- b) výbor
- c) rada

1. Každoročně se koná v prvních pěti měsících kalendářního roku řádná členská schůze. Projednává následující body, aniž by se na to muselo zvlášť při pozvání upozorňovat:
 - a) Zpráva výboru o činnosti v uplynulém roce a směrech a plánech v běžném roce;
 - b) Podklady pro sestavení rozpočtu spolku vzhledem k příjmům a výdáním v uplynulém roce;
 - c) Usnesení o zrušení širšího výboru a rady z minulého roku; na žádost alespoň 10 % přítomných členů se může zvlášť jednat o uvolnění jednotlivých osob;
 - d) Usnesení o rozpočtu spolku na běžný rok.
2. Z rozhodnutí širšího nebo užšího výboru nebo na žádost alespoň 10 % členů, kteří přitom musí oznámit zamýšlený pořad, je možno svolat mimořádnou členskou schůzi.
3. Členská schůze se svolává dvěma členy výboru obyčejnými dopisy podle posledního soupisu členstva ve lhůtě dvou týdnů; den odeslání dopisu a den schůze se v to nepočítají. Má-li spolek více než 50 členů, může být svolání provedeno uveřejněním v novinách; v tomto případě mohou však být ti členové, kteří o to spolek požádali, vyrozuměni písemně, aniž by to však bylo předpokladem účinnosti pozvání. Může se jednat pouze o těch bodech (kromě uvedených 1), které jsou obsaženy v rozvrhu jednání, oznámeném spolu s pozváním.
4. Předsednictvo členské schůze vede předseda výboru, za jeho nepřítomnosti jeho zástupce nebo (v i jeho nepřítomnosti) člen rozšířeného výboru zvolený členskou schůzí.

5. Na členské schůzi má každý člen jeden hlas. Pokud není v těchto stanovách nebo při jednání určeno něco jiného, rozhoduje se členská schůze prostou většinou odevzdaných hlasů.
6. Stanovy se mohou změnit pouze $\frac{3}{4}$ většinou odevzdaných hlasů a většinou platných hlasů veškerého členstva. Totéž platí pro rozhodnutí o rozpuštění spolku. Ke zrušení všeobecné prospěšnosti nebo ke změně takového určení, které si uznání všeobecné prospěšnosti vyžaduje, je třeba souhlasu všech členů.
7. Členská schůze může většinou hlasů nutných ke změně stanov určit pořad jednání a ten opět změnit. Obsah pořadu jednání je pro všechny členy závazný.
8. O každé členské schůzi je třeba sestavit písemný protokol, ve kterém jsou zaneseny přijaté závěry. Předsednictvo schůze protokol podepíše. Účinnost rozhodnutí však nezávisí na formálním dodržení tohoto předpisu.

§ 6 Výbor

1. Rozšířený výbor se skládá z prvního předsedy, zástupce předsedy, zapisovatele a dalších, nejvýše však osmi členů. Členové výboru se volí a případně i odvolávají na členské schůzi. Člen výboru, jehož uvolnění je na členské schůzi požadováno, strácí tím svou funkci.
2. Na dohodnutém pořadu jednání může být upozorněno na to, že budoucí členové výboru mají mít určitou kvalifikaci a že členská schůze je vázána na návrhy určitých skupin, např. učitelského sboru a ž studentstva.

3. Členská schůze volí zakládajícího rektora Svobodné vysoké školy. Tento pak vzhledem ke své funkci patří k rozšířenému výboru.
4. Výbor se usnáší, pokud není na pořadu jednání uvedeno jinak, prostou většinou odevzdaných hlasů.
5. Předseda, zástupce předsedy a zapisovatel tvoří výbor ve smyslu § 26 BGB; dva z nich zastupují spolek společensky po právní i mimoprávní stránce. Tvoří výbor v užším smyslu, v těchto stanovách v protikladu k širšímu výboru také prostě nazývaný "výbor". Podléhá mu běžné vedení záležitostí i provádění závěrů členské schůze a rozhodnutí širšího výboru.
6. Činnost členů předsednictva je neplacená.

§ 7 Rada

1. Rada se skládá nejvýše z 15 osob, které jsou voleny a případně odvolávány na členské schůzi. Vztahují se na ně ustanovení v § 6, 1, 2, 6.
2. Rada volí ze svého středu předsedu, který má provádět usnesení rady a zastupovat radu vůči výboru.
3. Rada má výboru radit. Jednotlivosti o úkolech a právech rady se mohou korigovat na členské schůzi podle dohodnutého pořadu jednání.

§ 8 Jednací rok, příspěvky člena a finanční otázky

1. Správní rok spolku se kryje s rokem kalendářním.
2. Spolek je oprávněn vybírat od členstva členské příspěvky.

3. Nejnižší poplatek činí ročně 15 Kč.
4. Předsednictvo může přechodně osvobodit od placení příspěvků.
5. Spolek má v rámci práva využít všech možností, aby k provádění svých cílů získal veřejné příspěvky.
6. Případné přeplatky lze používat pouze pro účely odpovídající stanovám. Členové nezískávají žádný podíl ze zisku a ze členství nevyplyvají pro členy žádné podpory z prostředků spolku.
7. Vyloučený člen ze spolku nedostává žádné odškodnění ani vyrovnání.

§ 9 Rozpuštění spolku nebo změna jeho poslání

1. Při rozpuštění nebo zrušení spolku či při opuštění od jeho dosavadního poslání připadá majetek spolku na zachráněné ztroskotaných.
2. Za opuštění od dosavadního poslání se považuje nikoli každá změna § 2, nýbrž pouze úplné vyloučení se poslání co do zřízení, provozování a podpory Vysoké školy nebo změny určení, které jsou podmínkou všeobecné prospěšnosti spolku.

p o z n á m k a

1. Šéf, text. W. Vostella, který vyšel pod názvem Ich bin Sender, ich strahle aus v: Berliner Tagespiegel, 3. 12. 1964. Přeloženo podle G. Adriani, W. Konnertz, K. Thomas: Joseph Beuys, Köln 1973, s. 70-73.
2. Isolation unit, akce s T. Foxem na Státní umělecké akademii, Düsseldorf, 4. 10. 1971. Přeloženo z: viz 1, s. 150-151.
3. K_ojot, přeloženo z katalogu newyorské Beuysovy výstavy: Caroline Tisdall: Joseph Beuys, N. Y. 1979, s. 228-235.
4. Medová pumpa, přeloženo z: viz 3, s. 254.
5. Slavnost míru, 31. 3. 1972, Velký pátek, Mönchengladbach, přeloženo z: viz 1, s. 155-158.
6. Vymetání, uspořádáno galerií R. Block, Berlin, 1. 5. 1972, přeloženo z: viz 1, s. 158.
7. Z rozhovoru po propuštění z akademie původně otištěno v Kölner Stadt-Anzeiger, 19. 10. 1972, překládáno z: viz 1, s. 169-170.
8. Organizace pro přímou demokracii prostřednictvím všeli-
dového hlasování (organizace založena 1. 6. 1971), pře-
loženo z: viz 1, s. 138-144.

9. Stanovy spolku pro podporu Svobodné mezinárodní školy
tvořivosti a interdisciplinárního bádání (založeno 27.
4. 1973), přeloženo z: viz 1, s. 177-179.

Interview s Josephem Beuyssem /in: Flash Art/

Annelie Pohlenová: Pane Beuysi, již po léta bojujete proti kulturnímu podniku, který nazýváte restriktivním. V roce 1969 jste v časopise "Kunst und Erziehung" /Umění a výchova/ označil "tvořivé" za nemorální. Jak to myslíte?

Joseph Beuys: Měl jsem na mysli tvořivé v souvislosti s pojmem tvůrčího, který se vztahuje na každého, je tedy antropologický a jako tvůrčí princip se vztahuje na všechny problémové oblasti společnosti. Měl jsem na mysli tvořivé, jak se objevuje v ideologizované pedagogice umění, že se zůstává u tvořivého, jako by tím bylo řečeno něco o tvůrčích možnostech umění, tedy toto tradiční chápání tvořivého.

A.P.: V jakém smyslu myslíte "restriktivní" kulturní podnik?

J.B.: Většinou neříkám "restriktivní", ale redukovaný. Jako restriktivní označuji veškerý kulturní podnik a umělecký podnik, jak v současnosti existuje v pedagogice umění, v dějinách umění, v tom, co se dělá na univerzitách, v tom, co je činnost galerií, umělecký trh, vzdělávání umělců na akademiích. To všechno na rozdíl od rozšířeného pojmu umění patří ke značně redukovanému modernímu kulturnímu podniku, který se již netýká otázek života, společnosti, otázek tvoření v nejširším smyslu. Je to pojem umění, který se tak tradičně stal na základě figurace společnosti. Podoba, které společnost nabyla v průběhu dějin, brání kreativitě lidí, brání svobodnému rozvíjení společnosti a nemůže se vztahovat na budoucí změněnou společnost.

A.P.: Proti tomuto redukovanému pojmu umění nebo kultury jste postavil svůj rozšířený pojem umění. Je "rozšířený pojem umění" především pojmem procesuálním?

J.B.: Ano, je to procesuální pojem a samozřejmě se vztahuje na přeměnu pojmu kultury vůbec; nejprve by muselo být objasněno, co všechno kultura vůbec zahrnuje.

V tomto rozšířeném pojmu umění není právní forma, právní figurace, tedy demokratické bytí naprosto vůbec vyloučeno z tvůrčího principu; stejně tak ne ani hospodářské otázky. Bylo by možné stanovit formulku: Rozšířený umělecký podnik, pokud se dále neredukuje do kulturního podniku, kde vládne svoboda hlupáků pro produkující umělce, aktéry seskupující se kolem uměl-

ců, se bezpochyby vztahuje na ekonomické. Ale tím, že se rozšiřuje až k ekonomickému umění také pojem ekonomie. Rozšířený pojem umění je také rozšířeným pojmem ekonomie.

Konkrétně by to znamenalo: Rozšířený pojem umění je novým pojmem hospodářství. Nelze si již dále představovat, že je nejzákladnější část hospodářství, totiž tam, kde se produkuje schopností nebo duchovní zboží, na školách, vysokých školách, univerzitách, v tisku, rozhlase a televizi, je zestátněná. Tedy to vše je naprosto radikálním modelem svobody.

A.P.: Nazval jste tento model "přímou demokracií". V jakém smyslu?

J.B.: Pojem "přímá demokracie" je v celé této věci detailní otázkou. V souvislosti s právní formou má tento pojem funkci sebeurčujícího faktoru uvnitř právní oblasti. Viděli jsme však již, že hovořím o kulturních podnicích nebo o kulturních pracovních kolektívech, školách, univerzitách, tisku, rozhlase a televizi na jedné straně a na druhé straně, že hovoříme o pracovních kolektívech, které vyrábějí uvnitř průmyslového sektoru fyzické zboží k fyzické spotřebě. Zde spočívá nutnost tyto věci právně regulovat. To je oblast demokracie. Zde by se přímá demokracie stala bezprostředním vyjádřením lidské kreativity na právní formě. Je to tedy ve skutečnosti střední pozice, to, co by se dosadilo, co se v současnosti nazývá státem.

A.P.: Tedy jako umělec Beuys by jste hájil odstranění institucí, odstranění státu?

J.B.: ano, byl bych pro odstranění institucí, státu, jak tu existují v současnosti.

A.P.: Na jejich místo by tedy měla nastupit samospráva pracovních kolektivů?

J.B.: Správně. Samospráva pracovních kolektivů, účelových spolků k řešení odpovídajících úkolů. Mocenský stát na hoře, který je pozůstatkem staré boží milosti, před nímž mají lidé ještě dnes úctu, musí být odstraněn.

A.P.: Různě jste psal, říkal, že kreativita, tvůrčí síla, je kapitálem každého jednotlivce.

J.B.: Ve skutečnosti tomu tak je. Jenom na to lidé správně nepohlíží. Tím, že jevy, které tu v současnosti existují, označují chybnými pojmy, zůstávají stát u kapitalistických

ideologií západního soukromého kapitalismu a východního státního kapitalismu. Nedovedou si představit, že to, co říká rozšířený pojem umění: "Kreativita je kapitál", že to existuje již dlouho. Neboť když lidé proudí na pracovní místa, potom si s sebou přece nepřinášejí nic jiného než své schopnosti. Na základě těchto schopností vyrobí potom ve spojení s přírodními látkami odpovídající zboží, výrobky. V průmyslové oblasti, kde se vyrábí fyzické zboží a provádějí služby, je to potom právě přírodní zboží. V kulturní oblasti je to schopnostní zboží, duchovní zboží, poznávací zboží, které je naopak předpokladem toho, že se může tvořit kapitál a proudit na pracovní místa. Když popíšeme celou věc čistě fenomenologicky bez ideologického předsudku, potom vidíme, že rozšířený pojem umění ve skutečnosti již existuje. Vysoce rozvinutá průmyslová společnost je organizovaná na principu dělby práce, takže práce každého je práci pro každého. A to je sociální princip, že to není ve vědomí a že neexistuje žádná smernice a žádné tvůrčí principy pro to, co již vlastně existuje, je způsobeno tím, že kapitalistická ideologie zisku, vlastnictví a závislosti na mzdě přetvářejí pohled. Ti, kteří mají zisk z této organizace společnosti, trvají na tom, že ničitelský systém podmíněný dějinami způsobuje stále větší zlo.

A.P.: Předpokládám, že k vaší představě kreativita = kapitál patří také uvědomování a svoboda?

J.B.: Ano, ale bylo by jistou neskutečností, kdybych při posuzování věcí vycházel z toho, že bych musel říkat, že se člověk musí změnit. To nedělám. To řeknu teprve později: člověk se může změnit, když budou poměry zorganizovány tak, jak si to vyžaduje rozšířený pojem umění. Potom teprve bude možný vývoj člověka podle vyššího sebeurčení, vyššího a aktivnějšího spolupůsobení na všeobecné produkci, silnějšího uvědomování svobody, rovnosti a bratrství. Tedy říkám: Poměry mohou být změněny právě dnes, protože člověk je změněn již dávno tím, že pracuje pro druhé, že je skutečností, že ve výrobním způsobu založeném na dělbe práce nemůže být kapitálem nic jiného než lidská schopnost, která na pracovních místech s využitím zdrojů vyrábí to, co lidé chtějí spotřebovat. Když je to dnes organizováno tak, že se přitom vykořisťuje a ničí příroda, potom jsou tím-vinny tzv. hospodářské tlaky, úsilí vlastníku o zisk. Výrobní tlak

musí spočívat v reklamních prostředcích a je založen na nutnosti dosáhnout zisku. Reklamní prostředky jsou však vlastnictvím státu a hospodářství. A když se na základě jejich ideologií lidmi trvale manipuluje, potom se zničí uvědomení. Říkám: Když se to z změny pojmově i organizačně, potom budou lidé pracovat rozumněji, než když jsou manipulaci vedeni ke konzumnímu tlaku, k cizímu určení a ne ke kreativitě a sebeurčení. Lidé jsou již tak daleko, že by princip rozšířeného pojmu umění mohl být organizačním principem pro celou společnost ve smyslu umění. Nejdříve tedy dávám na vědomí, že jsme v západním soukromém kapitalismu vlastně stejně zestátnění, jako je tomu ve východním plánovitém hospodářství politických byr, protože totiž nejzákladnější část hospodářství, část, kterou produkuje kreativita /kapitál/, je zestátněná, životní představy, hospodářské pojmy, umělecké pojmy v podstatě vyplývají z ideologie mocenských zájmů. Prostřednictvím rozšířeného pojmu umění se objasní, že kapitál potřebný pro pokrok ve smyslu vývoje se vyvíjí v kulturní oblasti.

A.P.: Je vůbec možné při nedostatečné poznatelnosti světa založeného na dělbě práce odstranit nebezpečí manipulace a závislosti jedince?

J.B.: V tom okamžiku, kdy lidé vezmou sami do rukou veškerou svou produkci a prostřednictvím svobodných pracovních kolektivů, které v sobě obsahují demokratické právní formy, se uskuteční princip konkrétní samosprávy, který již máme ve Svobodné mezinárodní univerzitě /Free International University/. Potom již není podle rozšířeného pojmu umění možné z kreativního procesu přebírat moc, nebo žádným způsobem v takovém veličinovém uspořádání jako dnes. Bude to násilný pokrok, když se vytvoří nové peněžní právo, které jasne stanoví, že kreativita je kapitálem. Pojem kapitálu, který je dnes pevným hospodářským pojmem, musí zmizet a přeměnit se v právní dokument. Formálně vypadá tak jako naše peníze. Není to však žádná hospodářská hodnota. Je to právní dokument. V úvěru tedy, který poskytne Ústřední demokratická banka pracovním kolektivům, bude zachycená povinnost podniků poskytnout lidem pracovní místa, čímž se odstraní nezaměstnanost. Jako příjem oprávnňuje příjemce příjmu k získání spotřebního zboží. Potom proudí peníze = právní dokument, které již nemají žádný vztah jednomu ze dvou proudů hospodářských hodnot, kreativitě a spotřebnímu zboží, zpět

jako nehodnotný právní dokument do Ústřední demokratické banky.

A.P.: Tedy žádná akumulace peněz ...

J.B.: Není již možná, nebo řekneme do jisté míry by byla akumulace možná ve spořitelnách, zvláštních orgánech ústředního bankovního systému, kde se kontrolují uložené peníze. To vše musí být zachyceno prostřednictvím účetnictví. Právní dokumenty nemohou být vyjmuty z oběhu nebo zneužity k mocenskému hromadění hospodářství. Tyto peníze jako právní dokument zajišťují rovnováhu v měřítku světového hospodářství. Jen pojem umění postihuje radikálně společnost jako budoucnost uvedenou do pohybu kapitálem kreativity!

A.P.: Pracovní kolektiv, který se sám spravuje, předpokládá vysoké vědomosti o potřebách společnosti. Jsou tyto vědomosti vůbec dosažitelné?

J.B.: Ano, je třeba stanovit, že tím ještě není nic řečeno o funkci ducha. Každý člověk je duch. Ale protože jisté věci je třeba v nadhledu regulovat celosvětově, je třeba myslet na funkci kulturního, tedy ducha. A to je možné udělat pouze prostřednictvím inspiračního systému, a to byl odjakživa systém rad. Demokraticky právní pojem peníze je řízen inspiračním systémem. Jsou to rady, které jsou voleny ze základny, z pracovních kolektivů - jak se již dnes objevují náznaky - v dělnických radách, v podnikových radách. Co zde zní jako objev, je pouze to, co již existuje, "popsané odpovídajícími pojmy" /Wilhelm Schmundt/.

A.P.: Musel by být nejprve překonán rozkol mezi kapitálem a dělnickou radou?

J.B.: Správně, aby proti systému rad, který má od základny až k podnikové radě za jistých okolností ještě spojení se základnou, nebyla shora postavená jiná rada, která zastupuje zájmy akcionářů a podnikatelů. Potom působí systém rad proti systému rad.

A.P.: Předpokládám, že kapitaloví vlastníci dnes pochopí, co máte na mysli. Je poznání zároveň předpokladem pro změnu?

J.B.: Dnes je třeba se dovolávat lidí přesně tam, kde se v systémech prakticky všichni podílejí. Nikdo není nevinný. Zde nelze přesunout odpovědnost pouze na některé mocné. Člověk tedy musí pracovat sám na sobě a apelovat na úsudek lidí. To je úkolem Svobodné mezinárodní univerzity. Každého člověka je možné se dovolat, neboť je myslící bytostí.

A.P.: Vycházíte z toho, že každá kreativita má stejnou hodnotu?

J.B.: To právě ne, protože vzniká z různých schopností. Lidstvo je právě neslýchaně různorodé. Každý člověk je individuum. To souvisí s jeho svobodou, která se může vztahovat pouze na individualitu, na bod, kde z individuality vychází svoboda. A to také pouze na jednom zcela přesném bodě, totiž tam, kde je člověk myslící, tvůrčí bytostí, která si je vědomá svého myšlení a průběhu, jak se poznatky prostřednictvím já dostávají do světa. Potom pochopí, že odevzdává něco zcela jiného než např. jeho bratr nebo jeho sestra. Kreativita není stejná. Princip rovnosti s ní nemá naprosto nic společného. Zde se to zcela zaplní principem svobody.

A.P.: Ale každý člověk má přece více schopností než potřebuje třeba na zametání silnic. Nezůstává tu stále jisté znehodnocování?

J.B.: Nezůstává žádné znehodnocování. Je přece jasné, že ten, kdo vyprazdňuje popelnice, plní již dnes důležitější úlohu než nějaký univerzitní profesor. Je možné, že protože jsou sociální poměry takové, jaké jsou, nemohl se zametač podílet na vzdělávacích prostředcích společnosti. Musíme zůstat zcela jednoduše u toho, že lidská schopnost je rozdílná na základě sociální nespravedlnosti. V budoucnosti však bude schopnost rozdílná také proto, že prakticky každý život probíhá jinak. To je kulturní podstata člověka. V krajním případě, když je nemocen, nemůže vůbec pracovat. Ale nelze přece říci, že takový člověk nemá žádnou kreativitu.

A.P.: Znamená to, že ve vztahu k hodnotě člověka by kreativita musela být jinak odstupňovaná z právního titulu peněz?

J.B.: Znamená to: Právě proto, že lidská kreativita a lidská schopnost bude vždy rozdílná, vždy jiná, proto musí existovat demokraticky princip rovnosti, který povede k vyrovnání.

Když má někdo velkou duchovní sílu, nemůže ve světě založeném na dělbe práce požadovat stokrát vyšší výdělek, než ten, který ji nemá. To je prohřešek protí lidské důstojnosti. Jaký podíl má člověk na výrobku při výrobě založené na dělbě práce, to již nelze zjistit. Proto je třeba na základě demokratického smyslu, který je v podstatě smyslem pro lidskou důstojnost a lidská práva, přeměnit peníze v demokraticky právní regulativ a dostat se k rámcovému uspořádání příjmů.

A.P.: Považujete se za umělce i za politika?

J.B.: Politika je pojem, který v současnosti i veškeré poslední minulosti lidstva nebyl ničím jiným než spojením mocenských zájmů hospodářství a státu. Protože to však chce překonat, není pojem politika již adekvátní. Na toto místo se dostává pojem umění, pojem tvoření, a tak se všechny společenské otázky stávají tvůrčími otázkami. Dobrá, potom by bylo možné říci, že pojem politika by snad měl své oprávnění v právní oblasti pracovních kolektivů, které se samy spravují. Rozšířený pojem umění se nemůže nikdy odeologizovat, neboť se vztahuje bezprostředně na lidské přínosy a svobodu jako čisté aktivum lidské produktivity a lidské práce. Elementárně se představují v pracovním světě. Zda-li je tato potřeba vyřešená tímto pracovním kolektivem správně nebo špatně, to budou moci posoudit pouze věcná hlediska a nikdy ne ideologický předsudek.

A.P.: To znamená, že každé utváření by muselo vzejít ze situace bez ideologické nadstavby?

J.B.: Jistě. Ale pouze "ze situace", to zní poněkud improvizovaně. Každý tvůrčí pojem by se musel soustředit na příslušný problém. Tedy, máme nesmírný tvůrčí problém např. v ekologické situaci přítomnosti.

A.P.: Pokud jde o vaši Svobodnou vysokou školu pro kreativitu, vycházíte z toho, že tyto buňky - pokud to tak smím formulovat - ne jako třeba křesťanství a marxismus - i tam se již hovořilo o svobodě a lidské důstojnosti - nakonec přece jen zůstanou vězet v ideologii. Jak pracuje tato vysoká škola?

J.B.: Tato vysoká škola vychází z toho, že nenechá platit žádnou ideologii, za prvé, ale jako východisko pro svou práci bere pouze příslušné věcné otázky. Poprvé dává na srozuměnou, že kultu-

ra musí být svobodná. Jmenuje se svobodná a ne zestátněná. Je to tedy svobodný pracovní kolektiv, který se sám spravuje, a předkládá a již také předložil alternativy k předchozím systémům až k organizaci peněžnictví, kultury a práva. Poznatkům Svobodné univerzity nemusí nikdo věřit. Všechno má být kriticky přezkoumáno. A tímto způsobem by měla svobodná univerzita dále pracovat.

A.P.: Jak doposud existovala?

J.B.: Pouze ze samostatné činnosti a vlastních výkonů. Náhodou jsme získali podporu od veřejnosti na činnost na dokumentech, protože bychom nebyli mohli sehnat 150 000 marek, které by stál tento podnik. Neboť dodnes nás nepodporuje žádná veřejná instance.

A.P.: V různých zemích existují buňky, které se musí samy financovat?

J.B.: Ano, a pokud nemají žádný kapitál, musí se poptat, které buňky mají větší příjmy a mohly by je převést. Ve své první fázi je v podstatě Svobodná mezinárodní univerzita vytvořená: vlastní činnost! Další fází bude muset bezpochyby být členská organizace, která nemá jen pracovní skupiny, ale i zastánce myšlenky, aby se co nejdříve vytvořila zdaleka viditelná instituce, aby co nejrychleji vidělo co nejvíce lidí tuto možnost a dovědělo se o budoucích alternativních pojmech tvoření, kultury, hospodářství. Oficiální informační rovina bude tuto myšlenku, pokud bude právě moci, potlačovat.

A.P.: Pane Beuysi, je vám Svobodná univerzita přízpůsobená?

J.B.: V žádném případě. To naprosto není možné, protože nechceme žádnou konformitu. V pracovních kolektivech existují naprosto rozdílné metody. Např. zde v západním Německu se kladou silnější důraz na myšlenky a poznatky, v Anglii na bezprostřední styk s lidmi v dílnách. V Itálii je to opět jinak, často vycházejí z eurokomunismu a občas zajímají ve své pracovní metodice marxisticky postoj, ačkoliv směřují k řešení věcných otázek, které by bylo osvobozeno od ideologie. Se všemi těmito hledisky, která se objevují, se chceme intenzivně vypořádávat, dokud nedospějeme k jednotnému názoru. Je také mým úkolem, aby nejdůležitější praxí bylo myšlení. Neboť pouze ze správně podloženého myšlení může vzniknout správná praxe. To také správně vidí Angličané. Bude to proto také tak, že my zde

u nás uskutečníme od základů velice promyšlený model spolku podniků, který již v modelu ukáže, jaká potom bude opravdová skutečnost. Model, kde se bude vyrábět technické zboží i kulturní zboží, kde se Svobodná univerzita nebo nějaký výzkumný ústav spojí s výrobním spolkem. Zisky jsou bezprostředně převáděny zpět do spolku podniků, takže může být financován výzkum i prováděn čin. To však stále předpokládá, že členové pracovního kolektivu hájí věc do posledního muže a sami jsou členy Svobodné mezinárodní univerzity.

A.P.: Jak dalece je tato představa konkrétní?

J.B.: Je konkrétní, protože jsme již založili první sloučený podnik. Toto výrobní místo pracuje u Bodamského jezera, kde má malý podnik, a v Hamburku. V Hamburku však nemáme žádnou Svobodnou univerzitu. Naše německé výzkumné pracoviště je v Achbergu u Bodamského jezera. Další jsou roztoušená v Anglii a Itálii.

A.P.: Kritici vám předhazují buržoazní myšlení, protože - krátce řečeno - vycházíte od individua a příliš málo od primárních změn společnosti.

J.B.: Přinesl jsem důkaz, že jsem hodně přemýšlel o změně společnosti a také jsem se pokusil dát něco do pohybu. A to právě není žádné buržoazní myšlení. Buržoazní myšlení je, když někdo myslí jako Marx. Sice se plně znal k materialismu buržoazie, k historickému materialismu. Kdo to dělá, bezprostředně navazuje na buržoazní revoluci a Adama Smitha. Pojem svobody je kladným anarchickým pojmem, který od začátku tuto buržoazní hru, kterou hrál také Marx a pro kterou je také marxismus buržoazní vědou, nespoluvytvářel tak jako Federojov, Krapotkin a jim podobní. Marxovo myšlení je proto buržoazní, protože zde není vysvětlená role svobody.

Samozřejmě jsou důležité sociální poměry v hospodářské oblasti a správné demokratické právní vztahy. Ale jak se mají dostat do pohybu bez pojmu svobody. Ten je však ve skutečnosti anarchický, tedy svobodně revoluční, ne ve smyslu terorismu, ale ve smyslu řešení základních humánních otázek společnosti.

A.P.: Je pro vás revoluce spojená s násilím?

J.B.: Pouze s násilím myšlení, poznání a situaci odpovídajícího vnímání. Pouze když se pojem svobody dostane silněji do pohybu a já uzná za jedinou možnost pro revoluci, potom je promyšlen a prožit až za buržoazní hranici; a to je něco, kdy má násilí něco společného s rozšířením pojmem umění.

A.P.: Pane Beuysi, nazýváte sám sebe sochářem. mluvíte o sociální plastice. Mohl byste k tomu zaujmout postoj?

J.B.: Sochář může být také sociálním sochářem. Pojem je vzat z výrobních pojmů. Lidskou práci člověk nachází v její nej-původnější podobě v myšlení. Již to je třeba považovat za plastický proces. Z tohoto bodu svobody se musí přeměnit celá společnost a stát se novým organismem. Túto celou činnost v souvislosti s "plastickou teorií", která často našla svou porážku v akcích, v různých materiálech, které jsem ostatně vždy interpretoval a dával do souvislosti s těmito představami, tu nazývám sociálním sochářstvím, neboť to je práce v látce, která je duchovní, to mezilidské, právě ta látka, která usiluje o formu. Vnější sochy jsou inovacemi tradičního pojmu umění, ale nikdy ne revolucemi, které uchopily základní látku, mezilidskou sociální substanci, aby z ní vytvořily sociální organismus jako sociální sochu.

A.P.: Používáte výkresy, děláte objekty, unikáty a multiply. Co hraje větší roli?

J.B.: Nered bych se rozhodl pro jedno proti druhému. Moje pracovní metoda právě není pevně stanovená. Ve skutečnosti to všechno patří k akčnímu umění, které naprosto nelze pevně stanovit. Uskuteční se na nějakém místě, často na ulici. Nevíte, odkud substance přichází, kde se bere, jak bude zpracována. Akční umění je velice bezprostřední formou umění. O některých akcích existují sotva zprávy. Ale uskutečnily se. Čistě duchovně-duševně se rozplývají do prostoru a času. Čas od času se vám vrátí ozvěna, tím že lidé říkají: Díky tomu jsem pochopil to a to. Zná se tedy k akčnímu umění, v němž mají svou funkci multiply a unikáty.

A.P.: Je výběr objektů libovolný nebo se dají vytvořit vztahy?

J.B.: Není libovolný, nikdy. Vždy má souvislost se zamyšlenými volnými úmysly akce. Stává se, že musím říci: to, co jsem při-

jal intuitivně, se ukázalo lepším materiálem pro výstavbu teorie než to, co jsem přijal z přemýšlení. Podle mého názoru se to vždy váže na intuici a inspiraci.

A.P.: Mohl by ste vysvětlit na příkladech?

J.B.: Mohlo by se třeba říci, že jsem akce s tukem prováděl spíše na základě inspirace a intuice, zvláště v začátcích. Již jsem tu sice měl počátek plastické teorie v souvislosti s akčním uměním, ale nebylo mi ještě jasné, s jakou přesností je možné uvést podmíněnost, příslušnost tuku jako geometrický kontext v nějakém prostorovém úhlu nebo jako chaotický stav ovlivněný teplem do souvislosti s teorií. Zatímco jsem vůdčí prvky měd a plst bral spíše z promyšlených přírodních prvků jako přenosné prvky.

A.P.: Využíváte mdlých materiálu, tuku a ještě více plsti pro sociální plastiku, která směřuje k humánnější budoucnosti.

J.B.: Tak rychle to nedělám. Věřím se, že se vědělo, co je plastika, prostorový obraz. Ale to ještě není žádný elementární pojem plastiky. Tak se nepříjde na to, že samá řeč je plastickým procesem. Tím že se tuk během akce objevuje v různých podmínkách, rozčlenil jsem pojem plastika do jeho součástí jako: chaos, pohyb, forma, nebo: nejistý, jistý pohyb a potom přeneseně na lidi jako: forma v myšlení, pohyb v duševních počítacích, v pocitech a chaos v nezaměřených volných impulzech. Tedy: akcionismus, duševní kultura a myšlenková kultura. Lze říci, že rozdrobené povstání současného lidstva proti vládnoucím systémům se uskutečnilo z těchto pozic. To, co bylo představeno tukovou akcí, byl současně také tvůrčím potenciálem myšlení, cítění, chtění a bylo to proto dobrým prostředkem, jak pomalu vybudovat celou "politickou teorii" včetně rozšířeného pojmu umění.

Je však možné vzít i jiný materiál, v podstatě. Byl jsem však nucen vzít tuk, protože skutečně neexistuje žádný jiný materiál, který má takto působící vlastnosti, které by umožnily projít celými centry kreativity, která jsem uvedl - pól formy, pól pohybu a chaotickém pólem. Tím vznikly celé agrese ze strany teoretiků, ze strany sentimentálních lidí, ze strany těch, kteří hned útočí.

A.P.: A plst?

J.B.: Plst se pak hned vnucuje jako izolátor. Kolem 60. let, ale vlastně z reflexe izolace, disparátního podniku této rozpadlé kultury lidstva. A potom opět kovy na hranici vzácných kovů jako vedoucí a spojující energie.

A.P.: Mluvíte o energetickém principu.

J.B.: To je celek, psychologická technologie, motor, z něhož se vytvořila organizace pro Přímou demokracii, Svobodná mezinárodní univerzita, sociální plastika jako motor vytvářející budoucnost.

A.P.: Velmi často jste "citoval" zvířata. Dnes již každý nerozumí, co má např. znamenat zajíc. Lze předpokládat, že to, co jste vytvořil ve výkresu, objektu atd., neusiluje o rozumové pochopení, ale o vytušení?

J.B.: Dobrá, nejprve je třeba si to prohlédnout; potom se má vidět, jaký vznikne dojem, poznatek, vjem. Je to nutný proces, který předchází každému objasnění nebo interpretaci. Potom je možné přivést myšlenky na celek a vytvořit společenskou souvislost, jak je koncipovaná mnou nebo jinými mysliteli.

A.P.: Komunikace hraje při vaší práci podstatnou roli, vezměme si zemský telefon. Provedl jste akci "Jsem vysílač". Jste také přijímač?

J.B.: Většinou jsem přijímač. Akce byly vždy spojeny s nejdívočejšími diskusemi, často i posléze byla akce diváky teprve zničená. Potom jsem řekl: "Teď jste to zničili. A teď řeknete proč?" To je komunikace. Bez ochoty vyslechnout si důvody by byla Sociální plastika jednoduše drzostí. Neboť v sociální plastice hraje naslouchání druhých mnohem větší roli, než se neustále tlačit dopředu se svými vlastními slovy.

A.P.: Existuje pro vás proces zpětné vazby na vlastní práci?

J.B.: Ano, jistě. Teprve z tohoto naslouchání celku se pojem Sociální plastiky stane skutečností, nebude pouhým žvástem. Universální vztah učitel-žák jako oscilující proces, aby každý učitel byl současně žákem, to se musí uskutečnit.

A.P.: V posledních letech jste stále více používal slova. Je to zpětné vnucování fyzicky objektového?

J.B.: Ne, žádné zpětné vnucování. Ale z nezbytnosti toho, co tu má nyní přednost, přičemž je třeba myšlenku Svobodné mezinárodní univerzity vidět nejdříve jako plastický pojem, který může být zprostředkován pouze prostřednictvím slova, má slovo jako základní plastická forma - zůstávám u pojmu plastika, rozšiřuji ho jen k tomuto východisku - svou nejprvořadější a nejdůležitější funkci. Potom hrají svou roli akce. Na D6 jsme takové akce dělali, nehledě nato, že medová pumpa obzvláště ve svém styku s pracovním kolektivem představovala stodenní akci. Slovo je důležité i proto, že chceme překonat abstraktní alfabatismus prostřednictvím pouhých zrcadlových obrazů na základě snímku filmu, televize atd., aby prostřednictvím zvuku ve smyslu orálního zprostředkování v podstatě zde mohlo vzniknout to skutečně lidské jako substance, která je také zdrojem, tedy také energetickou otázkou.

A.P.: Věříte, že tento sociální organismus je dosažitelný. Předpokládal jste vůli. Ale jsou i taci, kteří nechtějí.

J.B.: Ano, co je možné. Lidské vůle je jediným předpokladem. Ve vnitřních kreativních možnostech člověka spočívá to, že jen on sám může uvést vůli do pohybu. Nemůže se mu to nijak přikázat. Všechno spočívá v zodpovědnosti člověka a ten by se mohl svobodně rozhodovat. Když se nepodaří přivést organickým způsobem většinu na tuto cestu, potom vznikne sociální organismus, který vypadá jako strašidlo, a organismus, který vypadá jako červík. Potom člověk pracuje proti tomu - to je pravděpodobně to, co ruští mystici označují za anti-krista nebo za nepřítele lidskému vývoji.

Annelie Pohlenová

Düsseldorf, 23. 11. 1977.